

VÝZVY PRO INOVAČNĚ ZALOŽENOU KONKURENCESCHOPNOST ČESKÉ EKONOMIKY

Anna Kadeřábková

Centrum ekonomických studií VŠEM

www.cesvsem.cz

Inovační fórum, 10. 1. 2008

Ročenka konkurenceschopnosti 2006 - 2007

- Růst a stabilita
- Globalizace
- Konkurenceschopnost
- Institucionální kvalita
- Inovační výkonnost
- Kvalita lidských zdrojů
- Odvětví a regiony

Konkurenceschopnost a globalizace

- zrychlení růstové dynamiky, zlepšení statické a dynamické efektivity
- růst podílu na světovém trhu a začlenění do nadnárodních produkčních řetězců (PZI)
- konvergence ekonomické úrovně vyčerpává nákladovou výhodu
- nezbytný je rozvoj vlastních inovačních schopností (inovačně založená konkurenceschopnost)
- nové zdroje konkurenceschopnosti: jedinečné, soustavně inovované produkty a procesy s vysokou přidanou hodnotou, produkované a aplikované vzdělanými pracovníky v pružném prostředí

Konkurenceschopnost a globalizace

- konkurenceschopnost EU: další směřování Lisabonské strategie, perspektivy ERA, rozdíly inovační výkonnosti v rámci EU, specifika pozice nových členských zemí
- rozvíjející se trhy: rychle rostoucí inovační výkonnost a nabídka kvalitativně náročných kapacit při nízkých nákladech, průnik do segmentů s vyšší technologickou náročností
- soutěž o kvalitativně náročné faktory: zahraniční investice do výzkumu, produkce a mobilita mozků

Výzkum a inovace pro konkurenceschopnost

- technologické dohánění: absorpční kapacita díky systémovým změnám, vnější otevřenosti, technologickému transferu, rozvoji vzdělávacích a výzkumných kapacit
- sektor zahraničních firem: růst podílu odvětví s vyšší technologickou náročností, ale s nízkou znalostní intenzitou (VaV, kvalifikace), nízký podíl odvětví založených na vědě/s vysokou přidanou hodnotou
- nízká produktivita NIS: chybějící lidské a technologické zdroje a infrastruktura špičkové úrovně, resp. nízká efektivnosti jejich využití

Výzkum a inovace pro konkurenceschopnost

- špatně nastavený system podpory inovační výkonnosti, nízká úroveň inovační poptávky firemního sektoru, slabé propojení klíčových subjektů inovačního systému
- vznik a rozvoj špičkových inovačních kapacit a inovačního prostředí není účinně podporován – ani systémově, ani specificky
- rostoucí prostředky na vzdělávání a výzkum mají pouze slabý proinovační dopad, technologická úroveň produkce a inovační výkonnost se zvyšují pouze pozvolna

Výzkum a inovace pro konkurenceschopnost

- středně technologicky náročná odvětví nestačí pro výraznější posun konkurenceschopnosti nových členských zemí
- nutný efektivní inovační systém s dynamickým jádrem špičkových technologií obalený shlukem znalostně náročných, úzce propojených aktivit (inovační klastry)
- zásadní význam propojení horizontálních a vertikálních podpůrných nástrojů (proinovační prostředí a důraz na excelenci se silnými přelévacími efekty)

Výzkum a inovace pro konkurenceschopnost

- nutný systemový přístup inovační politiky nové generace propojující klíčové aktéry a aktivity inovačního systému
- diskuse používání cílených podpor, posun k vertikálním politikám (technologické platformy), nové charakteristiky inovací (služby), jejich ochrany a měřitelnosti (otevřené inovace)
- propojení subjektů a zdrojů inovačního systému a jejich interakce, bariéry institucionálních sektorů
- význam širšího prostředí pro inovační výkonnost – kvalita regulace, daňové politiky, podmínky podnikání, pružnost trhu práce, stabilita a předvídatelnost prostředí, vztah k riziku

Výzkum a inovace pro konkurenceschopnost

- zaostávání v inovačních výstupech a jejich využití oproti vstupům, nutný důraz na kvalitativní ukazatele a strukturu a efekty vynakládaných zdrojů, efektivní využívání veřejné podpory při rozvoji infrastruktury
- dostupnost lidských zdrojů se zlepšuje, problémem je nízký podíl střední generace výzkumných pracovníků v akademických sektorech
- slabá role vysokých škol jako inovačního aktéra, přežívání duálního systému, neefektivnost řízení (institucionální rigidita), uzavřenost vůči vnějším (inovačním) podnětům, nedostatečná diferenciacce podle výkonnosti

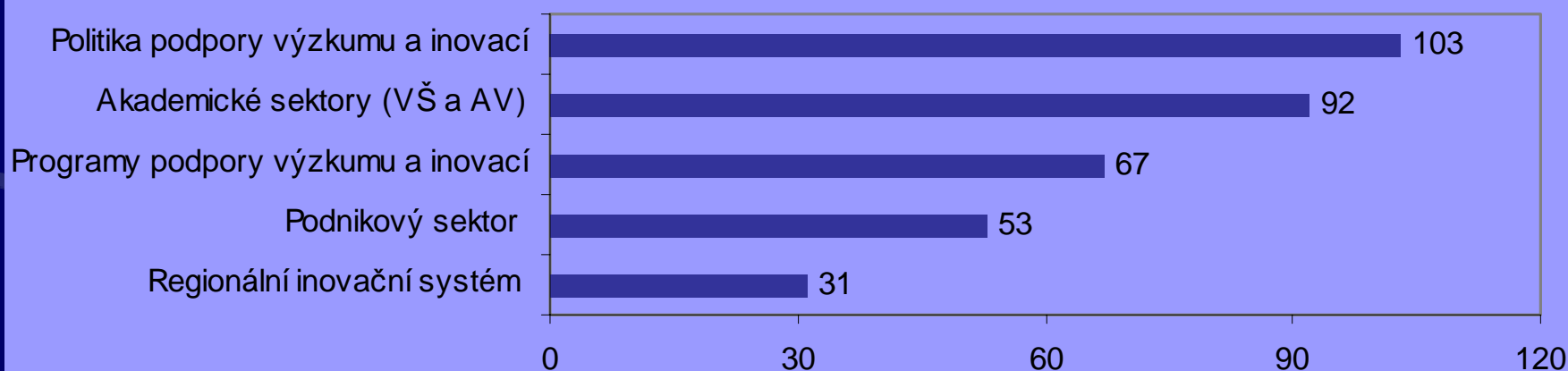
Průzkum pro Inovační fórum: Strategie a překážky inovačně založené konkurenceschopnosti ČR

- Politika podpory výzkumu a inovací
- Programy podpory výzkumu a inovací
- Akademické sektory (VŠ a AV)
- Podnikový sektor
- Regionální inovační systém

I. Nejvýznamnější bariéry rozvoje NIS

- Nedostatečná motivace/podpora komercializace výsledků výzkumu na VŠ a AV
- Nedostatečné výdaje na podporu VaI
- Slabá spolupráce mezi ak. sektory a firmami
- Chybějící koncepční rámec podpory VaI
- Nesystémová podpora výzkumu a inovací
- Nízké výdaje firem na inovační aktivity

Oblasti podle nejzávažnějších bariér

A. Politika podpory výzkumu a inovací

Nízké veřejné výdaje na podporu VaI

Chybí koncepční rámec VaI pro konkurenceschopnost

Podpora ve VaI je nesystémová

B. Programy podpory výzkumu a inovací

Mnoho programů/aktivit → rozdrobenost zdrojů/kapacit

Nevhodná kritéria a postupy při výběru projektů

Programy podpory nezohledňují specifika MSP

C. Akademické sektory (VŠ a AV)

Nedostatečná motivace/podpora komercializace výsledků

Slabá spolupráce mezi akademickými sektory a firmami

Nedostatek výzkumníků/jejich nevhodná struktura (věková, kvalifikační)

D. Podnikový sektor

Nízké výdaje firem na inovační aktivity

Nedostatek inovačně zaměřených firem

Nevhodné zaměření programů na podporu podnikového výzkumu

E. Regionální inovační systém

Slabé vazby znalostních institucí k regionálním problémům

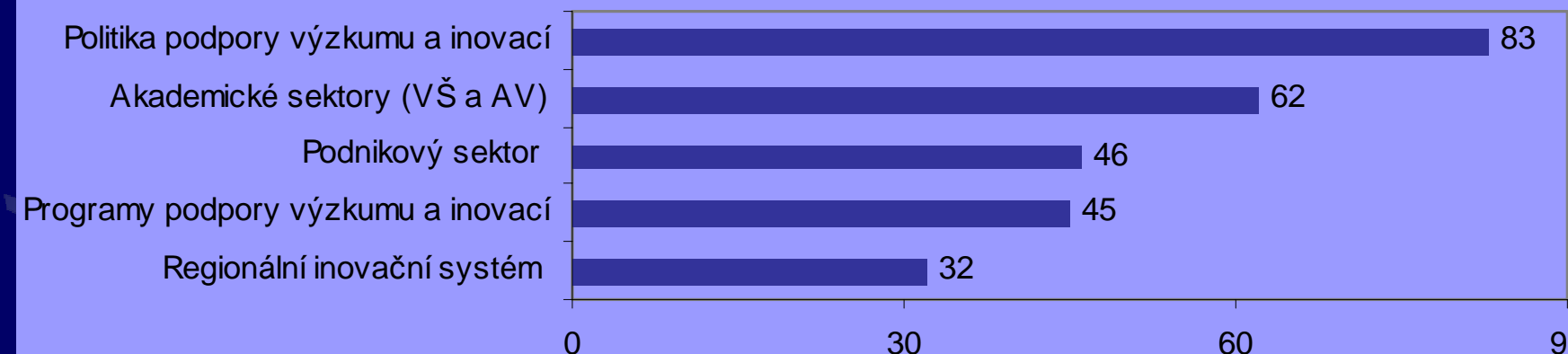
Chybí regionální rozměr národní politiky podpory VaI

V koncepcích rozvoje krajů chybí regionální inovační strategie

II. Nejvýznamnější strategie v rozvoji NIS

- Investice do VaI jsou významnou společenskou a politickou prioritou
- Podpora komercializace výsledků výzkumu v akademických sektorech
- Zatraktivnění studia přírodov. a tech. oborů
- Diferenciace financování VŠ podle úrovně jejich výzkumu
- Podpora spolupráce mezi podniky a akad. sektory

Oblasti podle nejvýznamnějších strategií

A. Politika podpory výzkumu a inovací

Investice do VaI jsou významnou společ. a polit. prioritou

Realizace dlouhodobých tematických priorit VaI

Odpovídající koordinace správy a financování VaI

B. Programy podpory výzkumu a inovací

Vyžadována spolupráce mezi sektory NIS

Vyžadováno spolufinancování ze soukromých zdrojů

Zohledněny specifické potřeby inovačních aktérů

C. Akademické sektory (VŠ a AV)

Účinná podpora komercializace výsledků výzkumu

Přírodovědné a technické obory atraktivní pro kvalitní uchazeče

Diferenciace financování VŠ (fakult) podle úrovně výzkumu

D. Podnikový sektor

Podpora spolupráce mezi podniky a akademickými sektory

Podpora začínajících inovačních podniků

Fiskální pobídky pro realizaci VaI zaváděné podle potřeb firem

E. Regionální inovační systém

Rozvoj inovační infrastruktury v regionech (TP, inkubátory)

Snižování meziregionálních rozdílů v úrovni kapacit VaI

Motivace regionálních subjektů k zapojení do rozvoje RIS

III. SWOT analýza

Silné stránky

- Tvůrčí a inovační schopnosti obyvatel
- Příznivá vzdělanostní struktura
- Tradice průmyslového výzkumu
- Dílčí příklady významných výzkumných a inovačních úspěchů
- Růst vstupů do výzkumu a kvality infrastruktury

Slabé stránky

- Nekoncepčnost, nesystémovost, nekoordinovanost podpory VaI
- Nízká úroveň tvorby a administrativy programů podpory
- Nedostatečné propojení akademických sektorů a firem
- Nízká inovační poptávka
- Nízká úroveň managementu akademických sektorů a využití výsledků VaI

III. SWOT analýza

Příležitosti

- Využití prostředků ze strukturálních fondů
- Účast v mezinárodní spolupráci
- Rozvoj progresivních oborů
- Využití znalostního transferu zahraničních firem/zkušeností
- Větší zapojení soukromých zdrojů do VaI

Hrozby

- Nevhodné/neefektivní využití strukturálních fondů
- Odliv mozků (vnitřní a vnější)
- Nedostatek specifických vysokých kvalifikací
- Rostoucí konkurence méně vyspělých zemí
- Nezachycení progresivních oborů a trendů